

Klub Przyrodników

ul. 1 Maja 22, 66-200-Świebodzin
Konto: BZ WBK SA o/Świebodzin nr 571090 1593 0000 0000 5901 5348
tel./fax 068 3828236, e-mail: lkp@lkp.org.pl, [http:// www.lkp.org.pl](http://www.lkp.org.pl)

Świebodzin, 20 października 2004

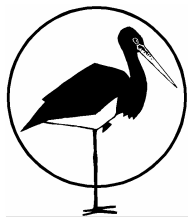
Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile

Po zapoznaniu się z projektem Programu Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Trzcianka, Klub Przyrodników wnosi zestawione poniżej uwagi.

Równocześnie prosimy o dołączenie niniejszego pisma, oraz naszych wniosków złożonych na I KTG pismem z 15 maja 2003 r., do protokołów odpowiednich Komisji i do ostatecznej wersji Programu.

z poważaniem

Do wiadomości:
Nadleśnictwo Trzcianka
Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Poznaniu

Klub Przyrodników

ul. 1 Maja 22, 66-200-Świebodzin
Konto: BZ WBK SA o/Świebodzin nr 571090 1593 0000 0000 5901 5348
tel./fax 068 3828236, e-mail: lkp@lkp.org.pl, <http://www.lkp.org.pl>

Świebodzin, 20 października 2004

Uwagi do projektu Programu Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Trzcianka

1. Nie wykonano zestawienia chronionych siedlisk przyrodniczych (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie - Dz. U. z 3.09.2001). Brak rozpoznania występowania tych cennych typów ekosystemów uniemożliwia skuteczną ich ochronę oraz realizację innych zobowiązań RDLP w Pile (por uwaga nr 2, nr 21).

Wnosimy o uzupełnienie inwentaryzacji w tym zakresie.

2. W Programie brak jakiegokolwiek odzwierciedlenia faktu, że RDLP Piła, przyjmując certyfikat dobrej gospodarki leśnej FSC, zobowiązała się między innymi do wyłączenia z użytkowania 5% terenów leśnych, z preferencją *"ekosystemów rzadkich i zagrożonych oraz ujętych na polskiej liście siedlisk chronionych lub w załączniku I do europejskiej Dyrektywy Siedliskowej"* (przyjęte przez RDLP polecenie certyfikacyjne 6.4.1). Co więcej, w Programie, mimo wniosku na I KTG, w ogóle nie zinwentaryzowano ekosystemów które spełniałyby powyższe kryterium (patrz uwaga 1).

Wnosimy o uzupełnienie Programu o terenową inwentaryzację szczególnie cennych ekosystemów (w tym grądów, kwaśnych i żyznych buczyn, łągów, jezior ramienicowych, jezior dystroficznych, torfowisk wysokich i przejściowych, mechowisk)

Wnosimy także o wyraźne wskazanie w Programie, które płaty lasów miałyby zostać wyłączone z użytkowania i zaliczone na poczet licznych w skali RDLP 5% o których mowa wyżej. Lasy te powinny być zaliczone do gospodarstwa specjalnego i nie powinny być w nich zaprojektowane zabiegi. Sugerujemy zaliczenie tu "lasów szczególnie cennych przyrodniczo" o których wskazanie wnoskujemy także w uwadze 21)

3. Podana lista gatunków chronionych nie jest w pełni zgodna (zwłaszcza w zakresie grzybów) z Rozporządzeniami Ministra Środowiska z 9 lipca 2004 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin i grzybów, które słusznie zacytowano jako źródło obowiązujących przepisów. Prawdopodobnie autorzy Programu wypisali gatunki chronione według poprzednio obowiązującego rozporządzenia.

Nie jest obecnie prawdą, że wszystkie gatunki grzybów podlegają ochronie częściowej, jak napisano w Programie.

Wnosimy o poprawienie tych błędów.

4. Brak katalogu stanowisk roślin i zwierząt chronionych i rzadkich (za wyjątkiem stanowisk rzadkich form borówki czernicy). Nie wiadomo, gdzie dokładnie znajdują się stanowiska roślin i zwierząt chronionych, co stawia pod znakiem zapytania skuteczną ich ochronę.

Brak takiego zestawienia narusza zobowiązanie, jakie RDLP w Pile przyjęła otrzymując certyfikat dobrej gospodarki leśnej FSC (przyjęte przez RDLP polecenie certyfikacyjne 6.2.1.).

Wnosimy o uzupełnienie. Wniosek ten nie dotyczy stanowisk ptaków objętych ochroną strefową, dla których słusznie nie podano szczegółowej lokalizacji. Powinna ona jednak być, i przypuszczamy że jest, znana Nadleśnictwu i jego służbom.

5. Na stronie 146 mowa o występowaniu na terenie nadleśnictwa grązela drobnego. Ten bardzo rzadki i cenny gatunek nie jest natomiast wymieniony na liście gatunków chronionych na stronach 102-105.

Ze względu na rzadkość tego gatunku, jego stanowisko musi być dokładnie zidentyfikowane, a jeżeli potrzeba - to powinny być zaplanowane specjalne działania ochronne.

6. Lista zidentyfikowanych na terenie RDLP chronionych gatunków roślin sugeruje, że ich terenowa inwentaryzacja była niedokładna, lub taksatorzy nie znali pewnych gatunków roślin chronionych. Charakter siedlisk sugeruje np. że na terenie Nadleśnictwa Trzcianka powinien występować pomocnik baldaszkowaty, bagnica torfowa, turzyca bagienna, kruszczyk szerokolistny... Koniecznie należy odnieść się do zagadnienia występowania mącznicy, która z terenu nadleśnictwa była podawana w dawniejszej literaturze.

Wnosimy o uzupełnienie niewystarczającej inwentaryzacji stanowisk gatunków chronionych.

7. Wnosimy o przedstawienie w Programie, które ze "sposobów ochrony" chronionych gatunków roślin i grzybów, wymienione w Rozporządzeniach Ministra Środowiska z 9 lipca 2004, powinny mieć zastosowanie - i w jaki sposób - na terenie Nadleśnictwa Trzcianka.

8. Wnosimy o ustosunkowanie się w Programie do zagadnienia ewentualnej dopuszczalności pozyskania z terenu Nadleśnictwa tych gatunków roślin częściowo chronionych, które zgodnie z załącznikiem 3 Rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 lipca 2004, mogą być za zgodą wojewody przedmiotem kontrolowanego pozyskania. Wnosimy o ocenienie lokalnych zasobów tych roślin i sformułowanie wytycznych, na jakich warunkach (jak często, z jaką intensywnością) wojewoda powinien zezwalać na ich pozyskiwanie z terenu nadleśnictwa, by nie spowodowało to uszczerbku dla ekosystemu leśnego. Zgodnie z funkcją programu ochrony przyrody, jest on właściwym miejscem na taką analizę.

9. Wyznaczenie ostoi ksylobiontów jest bardzo dobrą, i zasługującą na uznanie inicjatywą. Jednak przyjęte w nich regulacje nie są wystarczające dla skutecznej ochrony ksylobiontów. Pozostawianie tylko „części niewyrobionego surowca najniższej jakości (...)” ograniczy różnorodność biologiczną ksylobiontów, ponieważ poszczególne gatunki tej grupy mają z reguły wąskie preferencje ekologiczne co do rozmiarów i stadium rozkładu zasiedlanych drzew. Ponadto deklarowana wartość 10m³/ha martwego drewna jest za niska w stosunku do potrzeb ksylobiontów.

Wnosimy, by w wyznaczonych ostojach ksylobiontów pozostawiać po prostu jak najwięcej martwych i zamierających drzew różnych rozmiarów i gatunków, nie ograniczając górnego pułapu zasobów rozkładającego się drewna ani nie ograniczając pozostawiania martwych drzew do "surowca najniższej jakości".

10. W przedstawionym materiale pominięto wykaz ostoi ksylobiontów, który planuje się zamieścić w ostatecznej wersji Programu, nie można więc odnieść się do szczegółowych ich lokalizacji. Podkreślamy jednak, że funkcję ostoi ksylobiontów mogą dobrze spełniać tylko starsze drzewostany. Zaliczenie na poczet 851 ha ostoi ksylobiontów powierzchni nieleśnych musiałyby być uznane za rażący błąd w ich wyznaczeniu. Nieprawidłowością byłaby również sytuacja, w której średni wiek drzewostanów w ostojach ksylobiontów byłby niższy od średniego wieku drzewostanów nadleśnictwa.

Wnosimy o szczegółowe sprawdzenie proponowanych ostoi ksylobiontów pod tym kątem.

11. Wnosimy o podanie w Programie szczegółowych lokalizacji płatów boru bagiennego (str. 149; porównaj uwagę 1 i 2). Jest to bowiem unikatowy, cenny i zasługujący na szczególną ochronę typ ekosystemu. W części dotyczącej rzadkich gatunków roślin wnosimy również o podanie wykazu stanowisk borówki bagiennnej. W sąsiedniej Puszczy Drawskiej jest to bowiem gatunek bardzo rzadki.

12. Wyrażamy wątpliwość, czy podany w Programie opis żyznej buczyny pomorskiej *Melico-Fagetum* odnosi się rzeczywiście do płatów z terenu Nadleśnictwa Trzcianka. Wnosimy o podanie lokalizacji płatów odpowiadających temu opisowi. Potwierdzenie występowania *Melico-Fagetum* na terenie nadleśnictwa Trzcianka byłoby istotne dla wiedzy o rozmieszczeniu tego zespołu w Polsce.

13. Wnosimy o podanie szczegółowej lokalizacji mechowisk z turzycą obłą. Jest to rzadki i unikatowy typ ekosystemu. Jeżeli takie mechowiska występują na terenie nadleśnictwa, to powinny koniecznie być zaplanowane do formalnej ochrony conajmniej jako użytek ekologiczny. Koniecznie należy też rozważyć, czy nie wymagają one ochrony czynnej, np. okresowego koszenia lub usunięcia nalotu drzew i krzewów.

14. Wnosimy o ukonkretnienie proponowanych działań z zakresu małej retencji wody - np. podanie szczegółowych lokalizacji przewidzianego "odbudowania i konserwowania zastawek na drobnych ciekach" (str. 223). Program takich działań musi wypływać z rozpoznania walorów przyrodniczych poszczególnych mokradeł.

15. Nie zgadzamy się ze stwierdzeniem, że "należy zwiększyć retencję wody przez renowację starych, zaniedbanych rowów melioracyjnych", ani że "w celu zwiększenia zdolności retencyjnych należy oczyszczać zarastające roślinnością zielną rowy". Zdania te są sprzeczne z wiedzą na temat małej retencji wody i ekologii ekosystemów mokradłowych i powinny być wykreślone z Programu. Dawne odwodnienia obszarów leśnych i śródleśnych mokradeł były błędem, a zarastanie dawnych rowów melioracyjnych jest obecnie pozytywnym czynnikiem zwiększającym małą retencję wody. Odpiływ wody z ekosystemów leśnych należy hamować, a nie przyspieszać.

16. Wnosimy, aby otoczenie projektowanej ścieżki "Nad Bukówką" zaliczyć do gospodarstwa specjalnego i nie usuwać martwych drzew, a na samej ścieżce zlokalizować punkty prezentujące rolę starych i martwych drzew w ekosystemie leśnym. W razie potrzeby służymy pomocą merytoryczną w tym zakresie.

17. W tabeli Wzór 5a (wykaz pomników przyrody) proponujemy wpisać konkretne zagrożenia dla danego pomnika, o ile występują, a jeśli nie ma konkretnych zagrożeń - rubrykę pozostawić pustą. Ogólny zapis "biotyczne i abiotyczne" niczemu nie służy.

18. Wnosimy o wnikliwe przeanalizowanie w Programie, czy obecna sieć użytków ekologicznych na terenie Nadleśnictwa jest optymalna i czy obejmuje rzeczywiście najcenniejsze przyrodniczo objekty.

19. Wnosimy o szczegółowe przeanalizowanie, czy niektóre z użytków ekologicznych nie potrzebują, do zachowania swoich walorów przyrodniczych, wykonania jakichś zadań ochronnych, to znaczy ochrony czynnej. Szczególnie dotyczy to użytków chroniących roślinność łąkową i pastwiskową.

Zwracamy uwagę, że użytek ekologiczny jest formą ochrony przyrody służącą zachowaniu, ze względów przyrodniczych, aktualnych wartości przyrodniczych. Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004, jeżeli jest to potrzebne, to można, a niekiedy należy, planować i wykonywać w nim zadania ochronne.

20. Niezależnie od użytków ekologicznych, wnosimy o wyraźne wyspecyfikowanie w Programie (zamieszczenie listy wydzieleni):

- a) powierzchni nieleśnych pozostawianych do naturalnej sukcesji
- b) łąk śródleśnych, które ze względów przyrodniczych powinny być zachowane jako łąki, a także innych powierzchni nieleśnych których nieleśny charakter powinien być zachowany (może to wymagać wykonania zabiegów ochronnych).

21. Wnosimy o wyraźne ustosunkowanie się w Programie do zagadnienia ochrony tych fragmentów lasów szczególnie cennych przyrodniczo, które nie są objęte formami ochrony wynikającymi z Ustawy o ochronie przyrody. Za właściwe formy ochrony takich partii lasów uważamy np.:

- uznawanie ich za lasy ochronne stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody
- zaliczanie do gospodarstwa specjalnego
- wyłączenie z użytkowania rębego i przedrębego.

W Programie słusznie wprowadzono rozdział "ochrona zwyczajowa cennych fragmentów przyrody". Zwracamy jednak uwagę, że poza ostojami ksylobiontów nie wymieniono tu żadnych obiektów powierzchniowych, wyróżniających się pod względem wartości przyrodniczych. Wnosimy o

uzupełnienie w tym zakresie, wiemy bowiem, że "lasy szczególnie cenne przyrodniczo" niewątpliwie występują na terenie nadleśnictwa.

Sugerujemy zharmonizowanie ochrony "lasów szczególnie cennych przyrodniczo" z wyznaczaniem 5% lasów, które RDLP w Pile zobowiązała się wyłączyć z użytkowania (patrz uwaga nr 2)

Niezależnie od powyższych uwag, przyjmujemy z uznaniem ponadprzeciętny zakres opracowania Programu Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Trzcianka, szczególnie w zakresie walorów kulturowych, a także historii gospodarki leśnej